

Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruket

2000/2001

MI1002

Innehåll

SCBDOK 3.0	
0 Allmänna uppgifter 0.1 Ämnesområde 0.2 Statistikområde 0.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik 0.4 Ansvarig 0.5 Producent 0.6 Uppgiftsskyldighet 0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter 0.8 Gallringsföreskrifter 0.9 EU-reglering 0.10 Syfte och historik 0.11 Statistikanvändning 0.12 Uppläggning och genomförande 0.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar	1 Innehållsöversikt 1.1 Observationsstorheter 1.2 Statistiska målstorheter 1.3 Utflöden: statistik och mikrodata 1.4 Dokumentation och metadata
2 Uppgiftsinsamling 2.1 Ram och ramförfarande 2.2 Urvalsförfarande 2.3 Mätinstrument 2.4 Insamlingsförfarande 2.5 Databeredning	3 Slutliga Observationsregister 3.1 Produktionsversioner 3.2 Arkiveringsversioner 3.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången
4 Statistisk bearbetning och redovisning 4.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler 4.2 Redovisningsförfaranden	5 Databehandlingssystem (*)
6 Loggbok (*)	

(*) Avsnitt 5 och 6 är endast avsedda för internt bruk. Saknar innehåll i denna version av SCBDOK.

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Miljö.

0.2 Statistikområde

Gödselmedel och kalk.

0.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja. Statistiken produceras i samarbete med Statens Jordbruksverk (SJV).

0.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: SCB MR/MI

Kontaktperson: Sven Strömberg

Telefon:08/5069 4745

Telefax:08/5069 4763

e-post: miljostatistik@scb.se

0.5 Producent

Se ansvarig!

0.6 Uppgiftsskyldighet

Lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område, SFS 1992:888, 4§.

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100)

0.8 Gallringsföreskrifter

Inga speciella gallringsföreskrifter.

0.9 EU-reglering

EU-reglering från EUROSTAT gällande totalförbrukningen i riket av kväve, fosfor och kalium. Rapporteras av Statens Jordbruksverk.

0.10 Syfte och historik

Statistiken ska belysa den regionala försäljningen till jord- och trädgårdsbruket av kväve, fosfor och kalium i handelsgödselmedel och kontinuerligt följa utvecklingen. Fr.o.m. undersökningen avseende 1995/1996 ingår även uppgifter om försäljningen av svavel samt uppgifter om fosforgödselmedlens

kadmiuminnehåll. Ur miljösynpunkt är förlusterna av kväve och fosfor av störst betydelse. Även uppgift om tillförd mängd kadmium till åkermark är av intresse ur miljösynpunkt.

Produkten ingår i den löpande statistiken över jordbrukets gödselmedelsanvändning. Regionala försäljningsuppgifter för handelsgödsel finns sedan 1950-talet. I mitten av 1980-talet övertog SCB statistikansvaret från Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Fr.o.m. 1991 produceras statistiken vid programmet för miljöstatistik.

0.11 Statistikanvändning

Statistikens huvudanvändare är:

- Jordbruksverket och Naturvårdsverket för att följa den regionala utvecklingen av handelsgödselansvändningen i stort samt för att följa upp riksdagsbeslut om reducerad kväve- och kadmiumtillförsel till åkermark.
- Sveriges Lantbruksuniversitet och annan utbildning på jordbrukets område för undervisning och forskning.
- Länsstyrelser och andra regionala organ för planering och rådgivning.
- Miljöorganisationer och en intresserad allmänhet som värnar om miljön i vid bemärkelse.

0.12 Uppläggning och genomförande

Försäljningen av handelsgödselmedel till jord- och trädgårdsbruk är en totalundersökning i grossistledet. Producenter och importörer av handelsgödselmedel är skyldiga att till Riksskatteverket (RSV) betala särskilda miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll. SCB/SJV erhåller en förteckning från RSV över företag som betalt miljöavgifter. Samtliga dessa företag, ca 25 st., ingår i urvalet.

Uppgifterna insamlas via postenkät. Postenkäten sänds ut i slutet av september och ska enligt anvisningarna insändas före 1 november. Enkäten omfattar uppgifter om namn på gödselmedlet, medlets näringsinnehåll med avseende på kväve, fosfor, kalium och svavel samt genomsnittlig kadmiumhalt i fosforgödselmedlen. De försålda kvantiteterna av olika medel ska redovisas per län. Undersökningen genomförs årligen och framställningstiden är cirka 3 månader. Publicering sker enligt publiceringsplanen för serien Sveriges officiella statistik. I regel har tidhållningen varit god.

0.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar planeras.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Observationsstorheterna är i Sverige försålda partier av mineralgödselmedel för användning i jord- och trädgårdsbruk. Respektive företag ger uppgift om försåld kvantitet och näringsinnehåll, samt innehåll av kadmium i enskilda preparat, samt till vilket län försäljningen sker.

1.2 Statistiska målstorheter

De statistiska målstorheter som statistiken avser att belysa är länsuppgifter för dels försålda kvantiteter i ton, dels försålda kvantiteter per hektar utnyttjad åker av de olika näringsämnen kväve, fosfor, kalium och svavel.

Uppgifterna avser branschens verksamhetsår 1 juli-30 juni, vilket sammanfaller med gödselåret, dvs den gödsling som sker till årets grödor 2001.

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Försålda partier av mineralgödselmedel i Sverige under 2000/01	Län, länsgrupper, riket	Mineralgödsel, samt omräknat till näringsinnehåll avseende kväve, fosfor, kalium och svavel. Näringsämne per hektar utnyttjad åker	Totalmängd, andelar
”	Riket	Innehåll av kadmium	Totalmängd

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Resultat från undersökningen publiceras i Statistiska meddelanden, serie MI 30, samt i pressmeddelanden. Uppgifterna publiceras också i Sveriges statistiska databaser (SSD).

Mikrodata finns sparad enligt avsnitt 3.

Sammanställning av de senaste årens publiceringar

Beteckning i serien Statistiska meddelanden	Publiceringsform	Referensår
MI 30 SM 0001	Endast papperstryck	1998/99
MI 30 SM 0101	Web-SM	1999/2000
MI 30 SM 0201	Web-SM	2000/01

1.4 Dokumentation och metadata

Dokumentation sker förutom i denna dokumentation även i SM:et, och i Beskrivning av statistiken (f d produktbeskrivning), se SCB:s hemsida, www.scb.se.

Jordbruksverket publicerar uppgifter om enskilda preparat, se www.sjv.se.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

Ramen erhålls från Riksskatteverket och är en förteckning över tillverkare och importörer av handelsgödselmedel. Dessa är skyldiga att betala miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll till RSV. Eventuella brister i RSV:s förteckning över producenter/importörer torde påverka kvaliteten i statistiken marginellt liksom eventuell direktimport. De fem största aktörerna på marknaden svarar för över 90 procent av all försäljning.

2.2 Urvalsförfarande

Totalundersökning. Samtliga företag som betalt miljöavgift ingår i urvalet.

2.3 Mätinstrument

Missiv och postenkät ligger som bilaga till denna dokumentation.

Uppdelningen av försålda kvantiteter på län förorsakar vissa uppgiftslämnare problem. Handelsgödsel försäljningen sker i bland i flera led varför importören/producenten inte alltid vet var de olika partierna slutligen förbrukas. I viss utsträckning följer SCB upp stora leveranser genom att ta kontakt med regionala handlare.

2.4 Insamlingsförfarande

Postenkät skickas ut i september gemensamt av SJV och SCB. Åtminstone en skriftlig påminnelse sker.

I enstaka fall lyckas SCB/SJV inte få kontakt med företag som betalat miljöavgifter till RSV. Det rör sig då om företag som endast marginellt påverkar statistiken.

2.5 Databeredning

Observationsregistret grundar sig på uppgifter från uppgiftslämnarna och läggs in i en Sybase-databas. Beräkning av SM-tabeller sker i ASQL (programmet heter "HG01Fors.sql").

Efter granskning och dataregistrering av insamlade uppgifter omräknas uppgivna kvantiteter handelsvara till rena näringsämnen och summeras till län, länsgrupper och riket. Med hjälp av aktuella arealuppgifter från SJV:s IAKS-register beräknas genomsnittlig gödselgiva per näringsämne och hektar utnyttjad åker.

3 Slutliga observationsregister

3.1 Produktionsversioner

Register

Namn Handelsgodselforsaljning	Presentationstext Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk	
Beskrivning Innehåller uppgifter från tillverkare och importörer av handelsgödselmedel om försålda kvantiteter. Begreppet handelsgödsel är synonymt med mineralgödsel.	Registertyp survey, totalundersökning	

Version

Namn HandelsgödsselförsäljningSQL	Presentationstext Mineralgödsselförsäljningsuppgifter, sql-version	
Beskrivning Handelsgödsel, fullständigt innehåll, sql-version	Personregister nej	Slutligt observationsregister ja

Databas

Namn HANDELSGODSEL20002001	Första tid 2000K3	Senaste tid 2001K2
Presentationstext Handelsgödsselförsäljningsuppgifter 2000/2001	Referenstid Gödselår, dvs. 1/7-30/6	
Beskrivning Databasen innehåller uppgifter från producenter och importörer av handelsgödselmedel. Uppgifterna gäller gödselåret 2000-2001, dvs 000701-010630		
Tillgänglighet Tillgänglig endast för intern användning. Materialet är sekretesskyddat.		

Tabell / flat fil

Presentationstext Försåld handelsgödsel	
Objekttyp Handelsgödselkvantiteter	Population Populationen är producenter och importörer av handelsgödselmedel.
Beskrivning	Antal tabellrader / poster 1090

Variabler - Innehåll

Presentationstext	Beskrivning	Uppgiftskälla	Definition/Mätmetod	Referenstid	Summerbar	Enhet	Namn på värdemängd
län					ej summerbar		lan01
kvantitet	Levererad mängd handelsvara				summerbar	hundredrals kilo	hgkvantitet
kväveandel	Kvävehalt i försåld handelsgödselmängd				ej summerbar	procent	halt
fosforandel	Fosforhalt i försåld handelsgödselmängd				ej summerbar	procent	halt
kaliumandel	Kaliumhalt i försåld handelsgödselmängd				ej summerbar	procent	halt
svavelandel	Svavelhalt i försåld handelsgödselmängd				ej summerbar	procent	halt
kadmiumandel av fosforinnehållet	Kadmium i försåld handelsgödselmängd som en andel av fosforinnehållet				ej summerbar	ppm	ppm
leverantör	Namn på leverantören (=uppgiftslämnaren) i klartext				ej summerbar		foretag

Värdemängder

Namn	Beskrivning
foretag	Företagsnamn

Namn	Beskrivning
halt	Halt av ämnet uttryckt i viktprocent

Namn	Beskrivning
hgkquantitet	Kvantitet handelsgödsel

Namn	Beskrivning
lan01	Länsindelning enligt 2001-01-01
Kod	Benämning
01	Stockholm
03	Uppsala
04	Södermanland
05	Östergötland
06	Jönköping
07	Kronoberg
08	Kalmar
09	Gotland
10	Blekinge
12	Skåne
13	Halland
14	Västra Götaland
17	Värmland
18	Örebro
19	Västmanland
20	Dalarna
21	Gävleborg
22	Västernorrland
23	Jämtland
24	Västerbotten
25	Norrbottn

Namn	Beskrivning
ppm	Halt av ämnet i ppm (parts per million = mg/kg = miljondelar)

3.2 Arkiveringsversioner

3.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

-----

4 Statistisk bearbetning och redovisning

4.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

Inga modellantaganden görs. Vid skattningarna antas fullständig ramtäckning.

Endast punktskattningar beräknas, och de statistiska mått som beräknas är summor för försålda handelsgödselmängder (omräknat till näringsämnen eller kadmium), samt medelvärde av försåld mängd uttryckt i näringsämne per hektar utnyttjad åker. För den senare beräkningen sammanvänds undersökningsresultaten med uppgifter om länsvisa åkerarealer från jordbruksstatistiken.

Eftersom det är fråga om en totalundersökning används inga uppräkningsstal, och det skattas heller inga varianser. Total försåld mängd av ett visst näringsämne skattas med:

$$\hat{N}_{\text{total}} = \sum_u X * N_{\text{andel}},$$

där X är mängd försåld handelsgödsel räknat i handelsvara och N_{andel} är andelen näringsämne.

Mängden försålt näringsämne per hektar åkermark skattas med:

$$\hat{N}\text{-giva} = \hat{N}_{\text{total}} / \hat{\text{Areal}},$$

där skattningen av N_{total} är enligt ovan, och arealskattningen erhålls från jordbruksstatistiken. Samma formler används för de olika redovisningsgrupperna.

4.2 Redovisningsförfaranden

Statistiken publiceras i Statistiska meddelanden och Sveriges Statistiska databaser (SSD).

5 Databehandlingssystem

-----

6 Loggbok

BILAGA: Enkät och anvisningar

Här lämnade uppgifter erhåller sekretesskydd enligt 9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100). Uppgiftslämnarskyldighet föreligger enligt lagen 1992:888 och förordning 1992:1032. Samråd har skett med Näringslivets Nämnd för Regelgranskning.

Uppgifterna insänds till Statens jordbruksverk i bifogat svarskuvert **senast den 29 november 2001**.

Försålda kvantiteter handelsgödsel (mineralgödsel) till jord- och trädgårdsbruk samt tillverkning, import och export under perioden 1 juli 2000 - 30 juni 2001

Gödselmedel avsedda för skogsgödsling redovisas ej!

Gödselmedel: l:	

Gödselmedlets innehåll av näringsämnen, %			
N	P	K	Svavel (S)

Genomsnittlig kadmiumhalt g/ton fosfor

Län		Ton handelsvara			
		Försäljning till jord- och trädgårdsbruk	Tillverkning	Import	Export
Stockholms	01				
Uppsala	03				
Södermanlands	04				
Östergötlands	05				
Jönköpings	06				
Kronobergs	07				
Kalmar	08				
Gotlands	09				
Blekinge	10				
Skåne	12				
Hallands	13				
Västra Götalands	14				
Värmlands	17				
Örebro	18				
Västmanlands	19				
Dalarnas	20				
Gävleborgs	21				
Västernorrlands	22				

Tillverkning, import och export redovisas endast för hela riket!

Jämtlands	23			
Västerbottens	24			
Norrbottnens	25			
Hela riket				
Ort och datum		Kontaktperson		
Företag	Telefon (riktnr och abonentnr)		E-postadress	

Blankettutgivare	Kontaktperson	Telefon	Blanketten sänds till
STATENS JORDBRUKSVERK	Gunilla Thorsell E-post: xxx	036-15 59 49	Statens jordbruksverk Statistikenheten Gunilla Thorsell 551 89 JÖNKÖPING
SCB	STATISTISKA CENTRALBYRÅN Sven Strömberg E-post: xxx	08-5069 47 45	

STATENS JORDBRUKSVERK
Statistikenheten & Miljöskyddsenheten
SCB STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Programmet för miljöstatistik

2001-10-26

Statistik över sålda kvantiteter handelsgödsel (mineralgödsel) till jord- och trädgårdsbruk samt tillverkning, import och export av handelsgödsel under gödselåret 1 juli 2000 - 30 juni 2001

Statens jordbruksverk och Statistiska centralbyrån (SCB) insamlar årligen uppgifter och sammanställer statistik *avseende* försäljningen av handelsgödselmedel. Statistiken har flera syften.

Syfte

Den 28 april 2000 antog riksdagen 15 nya miljö kvalitetsmål för Sverige. *Målen sätter gränser för mänsklig belastning av vår miljö för att kunna uppnå ett långsiktigt ekologiskt hållbart samhälle.* Flera av målen berör jordbruket. Dessa innebär bl.a. att mängden kväve från jordbruket som når Östersjön skall halveras till år 2020 jämfört med år 1985. Förlusterna av fosfor och ammoniak från jordbruket skall fortsätta minska. En viktig åtgärd är att gödslingen anpassas så att

näringsläckage i möjligaste mån undviks. Vidare skall fosformedlens kadmiumhalt följas upp. Jordbruksverket har ansvaret för att åtgärder vidtas så att uppställda mål uppnås. Utvärdering av åtgärderna sker kontinuerligt.

Uppgifter om försäljningen används dels för att beräkna förbrukningen såväl totalt för riket som för län, dels för ekonomiska kalkyler över jordbrukets och trädgårdsnäringens kostnader för handelsgödselmedel. Uppgifter om tillverkning, import och export samlas in i syfte att ge underlag för Sveriges rapportering till EUROSTAT och FAO.

Årets undersökning

De uppgifter som samlas in omfattar tillverkning, import och export av enskilda handelsgödselmedel samt försäljning av olika gödselmedel till det svenska jord- och trädgårdsbruket. De till förbrukning inom landet sålda mängderna ska redovisas länsvis, övriga uppgifter endast på riksnivå. För varje handelsgödselmedel ska anges kvantitet uttryckt i ton handelsvara samt växtnäringsinnehåll av kväve, fosfor, kalium och svavel. För fosforgödselmedel ska även kadmiumhalten anges. ***OBS! Detta gäller även fosforgödselmedel med mindre än 5 gram kadmium per ton fosfor.*** I undersökningen ***ingår också rena svavelgödselmedel***, utan innehåll av kväve, fosfor eller kalium.

De lämnade uppgifterna kommer att användas dels av Jordbruksverket för uppföljning av uppsatta miljömål, ekonomiska kalkyler på jordbrukets område m.m., dels av SCB för utarbetande av en rapport i serien Sveriges officiella statistik med uppgifter om den regionala förbrukningen av olika näringsämnen.

För att undvika dubbelredovisning ska ej partier inköpta från producenter inom landet eller från andra importörer redovisas på blanketten. I de fall Ni hanterar sådana partier, lämna gärna ett meddelande till oss för vidare kontakter. Detta är mycket viktigt för statistikens kvalitet. I de fall Ni säljer all eller huvuddelen av Er import/produktion till någon av (de stora) firmorna på marknaden, ange även detta på blanketten.

Uppgifter om den länsvisa försäljningen kan ibland vara svåra att ange. Om Ni känner till att vissa län tar emot större leveranser än vad som förbrukas inom länet vill vi att Ni efter bästa förmåga fördelar leveranserna på rätta län.

Samtliga lämnade uppgifter kommer att behandlas konfidentiellt och enskilda leverantörer och partier kommer inte att kunna identifieras efter bearbetning. De lämnade uppgifterna skyddas av sekretesslagens 9 kapitel 4 §.

Uppgifterna skall vara Jordbruksverket tillhanda senast den 29 november 2001. Uppgiftsinsamlingen görs med stöd av "Lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område" (SFS 1992:888, 4 §) samt förordning 1992:1032. Samråd om denna undersökning har skett med Näringslivets Nämnd för Regelgranskning (NNR).

Eventuella frågor rörande undersökningen kan ställas till Gunilla Thorsell, Jordbruksverket - tfn 036-15 59 49 eller Sven Strömberg, SCB - tfn 08-5069 47 45.

Svarskuvert för fri postbefordran bifogas.

Med vänlig hälsning

Gunilla Thorsell

Sven Strömberg